

הַלְבוֹת קְדוּשַׁת הַחֹדֶשׁ פָּרָק ו

א. בְּזֶמֶן שְׁעוֹשִׁין עַל הָרֹאִיָּה, הָיוּ מַחֲשָׁבִין וַיִּדְעִין שְׁעָה שְׁתִּיקָבֶץ בָּהּ הַיָּרֵחַ עִם הַחֲמָה בְּדִקְדּוּק הַרְבֵּה, כְּדֶרֶךְ שְׁהַאֲצֻטְגָּנִינִין עוֹשִׁין, כְּדִי לִידַע אִם יֵרָאֶה הַיָּרֵחַ אוֹ לֹא יֵרָאֶה. וְתַחֲלַת אוֹתוֹ הַחֲשָׁבוֹן, הוּא הַחֲשָׁבוֹן שְׁמַחֲשָׁבִין בְּקִרְוֹב וַיִּדְעִין שְׁעַת קְבוּצָם בְּלֹא דִקְדּוּק; וְשְׁעַת קְבוּצָם בְּלֹא דִקְדּוּק אֵלֹא בְּמַהֲלָכָם הָאֲמֻצָּעִי, הוּא הַנִּקְרָא מוֹלָד. וְעִיקָרֵי הַחֲשָׁבוֹן שְׁמַחֲשָׁבִין בְּזֶמֶן שְׁאִין שָׁם בֵּית דִּין שְׁיִקְבְּעוּ עַל הָרֹאִיָּה, וְהוּא חֲשָׁבוֹן שְׁאֲנוּ מַחֲשָׁבִין הַיּוֹם הוּא הַנִּקְרָא עֲבוּר; וְאֵלּוּ הֵן:

ב. הַיּוֹם וְהַלֵּילָה, אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים שְׁעוֹת בְּכָל זְמַן, שְׁתֵּים עָשָׂרָה בַּיּוֹם, וְשְׁתֵּים עָשָׂרָה בַּלַּיְלָה. וְהַשְּׁעָה, מַחֲלָקֶת לְאֶלֶף וּשְׁמוֹנִים חֲלָקִים; וְלָמָּה חֲלָקוֹ הַשְּׁעָה לְמִנּוּן זֶה לְפִי שְׁמִנּוּן זֶה יֵשׁ לוֹ חֲצִי וְרִבִּיעַ וּשְׁמִין וּשְׁלִישׁ וּשְׁתוֹת וּתְשִׁיעַ וְחֲמֵשׁ וְעֶשׂוֹר, וְהַרְבֵּה חֲלָקִים יֵשׁ לְכָל אֵלּוּ הַשְּׁמוֹת.

ג. מִשְׁתִּיקָבֶץ הַיָּרֵחַ וְהַחֲמָה לְפִי חֲשָׁבוֹן זֶה, עַד שְׁתִּיקָבְצוּ פַּעַם שְׁנִיָּה בְּמַהֲלָכָם הָאֲמֻצָּעִי תְּשַׁעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם וּשְׁתֵּים עָשָׂרָה שְׁעוֹת מִיּוֹם שְׁלוֹשִׁים מִתְּחִלַת לַיְלָו, וּשְׁבַע מֵאוֹת שְׁלוֹשָׁה וּתְשִׁיעִים חֲלָקִים מִשְׁעַת שְׁלוֹשׁ עָשָׂרָה; וְזֶה הוּא הַזְּמַן שֶׁבִּין כָּל מוֹלָד וּמוֹלָד, וְזֶה הוּא חֲדָשָׁה שְׁלֵלִבְנָה.

ד. שָׁנָה שְׁלֵלִבְנָה אִם תִּהְיֶה שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ מִחֲדָשִׁים אֵלּוּ יִהְיֶה כָּלֶּלָה שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעָה וְחֲמִשִּׁים יוֹם וּשְׁמוֹנֶה שְׁעוֹת וּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת וְשִׁשָּׁה וּשְׁבַעִים חֲלָקִים; וְאִם תִּהְיֶה מְעַבְּרָת, וְתִהְיֶה הַשָּׁנָה שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר חֲדָשׁ יִהְיֶה כָּלֶּלָה שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת שְׁלוֹשָׁה וּשְׁמוֹנִים יוֹם וְאַחַת וְעֶשְׂרִים שְׁעוֹת וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת תְּשַׁעָה וּשְׁמוֹנִים חֲלָקִים. וּשְׁנַת הַחֲמָה, הִיא שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשֵׁשׁ שְׁעוֹת. נִמְצָא תּוֹסֶפֶת שְׁנַת הַחֲמָה עַל שְׁנַת הַלְבָּנָה, עָשָׂרָה יָמִים וְאַחַת וְעֶשְׂרִים שְׁעוֹת וּמֵאוֹתִים וְאַרְבָּעָה חֲלָקִים.

ה. כְּשֶׁתְּשַׁלִּיף יָמֵי חֲדָשׁ הַלְבָּנָה שְׁבַעָה שְׁבַעָה, שֶׁהֵן יָמֵי הַשְּׁבוּעַ יִשְׁאָר יוֹם אֶחָד וּשְׁתֵּים עָשָׂרָה שְׁעוֹת וּשְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלוֹשָׁה וּתְשִׁיעִים חֲלָקִים, סִימָן לָהֶם א' י"ב תשצ"ג; וְזוֹ הִיא שְׁאֲרִית חֲדָשׁ הַלְבָּנָה. וְכֵן כְּשֶׁתְּשַׁלִּיף יָמֵי שְׁנַת הַלְבָּנָה שְׁבַעָה שְׁבַעָה אִם שָׁנָה פְּשׁוּטָה הִיא יִשְׁאָר מִמֶּנָּה אַרְבָּעָה יָמִים וּשְׁמוֹנֶה שְׁעוֹת וּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת וְשִׁשָּׁה וּשְׁבַעִים חֲלָקִים, סִימָן לָהֶם ד' ח' תתע"ו; וְזוֹ הִיא שְׁאֲרִית שָׁנָה פְּשׁוּטָה. וְאִם שָׁנָה מְעַבְּרָת הִיא תִּהְיֶה שְׁאֲרִיתָהּ חֲמִשָּׁה יָמִים וְאַחַת וְעֶשְׂרִים שְׁעוֹת וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת תְּשַׁעָה וּשְׁמוֹנִים חֲלָקִים, סִימָן לָהֶם ה' כ"א תקפ"ט.

ו. כְּשֶׁיִּהְיֶה עֲמָךְ יָדוּעַ מוֹלָד חֲדָשׁ מִן הַחֲדָשִׁים, וְתוֹסִיף עָלָיו א' י"ב תשצ"ג יֵצֵא מוֹלָד חֲדָשׁ שְׁאֲחֲרָיו, וְתִדַּע בְּאֵי זֶה יוֹם מִיָּמֵי הַשְּׁבוּעַ וּבְאֵי זֶה שְׁעָה וּבְכַמָּה חֲלָק יִהְיֶה. כִּיִּצַּד הָרִי שֶׁהִיָּה מוֹלָד נִסָּן בְּאַחַד בְּשַׁבָּת בְּחֲמֵשׁ שְׁעוֹת בַּיּוֹם וּמֵאָה וּשְׁבַעָה חֲלָקִים, סִימָן לָהֶם א' ה' ק"ז.

ז. כְּשֶׁתּוֹסִיף עָלָיו שְׁאֲרִית חֲדָשׁ לְבָנָה, וְהוּא א' י"ב תשצ"ג יֵצֵא מוֹלָד אֲוִיר בְּלִיל שְׁלִישִׁי חֲמֵשׁ שְׁעוֹת בְּלִילָה וְתִשַּׁע מֵאוֹת חֲלָקִים, סִימָן לָהֶם ג' ה' תת"ק. וְעַל דֶּרֶךְ זֶה עַד סוֹף הָעוֹלָם, חֲדָשׁ אַחֵר חֲדָשׁ.

ח. וכן כְּשִׁיחִיָּה עִמָּךְ יָדוּעַ מוֹלֵד שָׁנָה זוֹ, וְתוֹסִיף שְׁאֲרִיתָהּ עַל יְמֵי הַמוֹלֵד אִם פְּשׁוּטָה הִיא שְׁאֲרִית הַפְּשׁוּטָה, וְאִם מְעַבְרָת שְׁאֲרִית הַמְּעַבְרָת יֵצֵא לָךְ מוֹלֵד שָׁנָה שְׁלֹא־חֲרִיָּה. וְכֵן שָׁנָה אַחֵר שָׁנָה, עַד סוֹף הָעוֹלָם. וְהַמוֹלֵד הָרִאשׁוֹן שֶׁמִּמֶּנּוּ תִּתְחִיל, הוּא מוֹלֵד שֶׁהָיָה בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה שְׁלִיזִירָה, וְהוּא הָיָה בְּלִיל שְׁנֵי חֲמִשׁ שָׁעוֹת בְּלִילָה וּמֵאֲתָיִים וְאַרְבָּעָה חֲלָקִים, סִימָן לָהֶם ב' ה' ר"ד; וּמִמֶּנּוּ הִיא הַתְּחִלָּת הַחֲשֻׁבּוֹן.

ט. בְּכָל הַחֲשֻׁבוֹנוֹת הָאֵלוּ שֶׁתִּדְעַ מֵהֵן הַמוֹלֵד, כְּשֶׁתוֹסִיף שְׁאֲרִית עִם שְׁאֲרִית, כְּשִׁיתְקַבֵּץ מִן הַחֲלָקִים אֶלֶף וּשְׁמוֹנִים, תִּשְׁלַם שְׁעָה אַחַת וְתוֹסִיף אוֹתָהּ לְמִנּוּן הַשָּׁעוֹת; וְכִשְׁתְּקַבֵּץ מִן הַשָּׁעוֹת אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים, תִּשְׁלַם יוֹם וְתוֹסִיף לְמִנּוּן הַיָּמִים; וְכִשְׁתְּקַבֵּץ מִן הַיָּמִים יוֹתֵר עַל שִׁבְעָה, תִּשְׁלִיךְ שִׁבְעָה מִן הַמִּנּוּן וְתַנִּיחַ הַשָּׁאָר, שְׁאִין אֲנִי מִחֲשָׁבִין לִידַע מִנּוּן הַיָּמִים, אֲלֹא לִידַע בְּאִיזָה יוֹם מִיָּמֵי הַשָּׁבוּעַ וּבְאִיזוֹ שְׁעָה וְאִיזָה חֶלֶק יִהְיֶה הַמוֹלֵד.

י. כָּל תִּשְׁעַ עֲשָׂרָה שָׁנָה, שִׁיחִיו מֵהֵן שִׁבַּע שָׁנִים מְעַבְרוֹת וּשְׁתֵּים עֲשָׂרָה פְּשׁוּטוֹת נִקְרָא מַחְזוֹר; וְלָמָּה סִמְכֵנוּ עַל מִנּוּן זֶה, שֶׁבְּזִמָּן שְׁאֲתָהּ מִקְבֵּץ מִנּוּן יְמֵי שְׁתֵּים עֲשָׂרָה שָׁנָה פְּשׁוּטוֹת וּשְׁבַע מְעַבְרוֹת וּשְׁעוֹתֵיהֶן וְחֻלְקֵיהֶן, וְתִשְׁלִים כָּל אֶלֶף וּשְׁמוֹנִים חֲלָקִים שְׁעָה, וְכָל אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים שָׁעוֹת יוֹם, וְתוֹסִיף לְמִנּוּן הַיָּמִים תִּמְצָא הַכֹּל תִּשְׁעַ עֲשָׂרָה שָׁנָה מִשְׁנֵי הַחֲמָה, שֶׁכָּל שָׁנָה מֵהֵן שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשֵׁשׁ שָׁעוֹת בְּשׁוּוֹה: וְלֹא יִשָּׂאֵר מִמִּנּוּן יְמֵי הַחֲמָה בְּכָל תִּשְׁעַ עֲשָׂרָה שָׁנָה זוֹ, חוּץ מִשְׁעָה אַחַת וְאַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים וְחֲמִשָּׁה חֲלָקִים, סִימָן לָהֶם א' תפ"ה.

יא. נִמְצָא בְּמַחְזוֹר שֶׁהוּא כְּזֶה, הַחֲדָשִׁים כָּלָם חֲדָשֵׁי הַלְבָנָה, וְהַשָּׁנִים שְׁנֵי הַחֲמָה; וְהַשִּׁבְעַ הַשָּׁנִים הַמְּעַבְרוֹת שֶׁבְּכָל מַחְזוֹר וּמַחְזוֹר לְפִי חֲשֻׁבוֹן זֶה, הֵם שָׁנָה שְׁלִישִׁית מִן הַמַּחְזוֹר וּשְׁשִׁית וּשְׁמִינִית וּשְׁנֵת אַחַת עֲשָׂרָה וּשְׁנֵת אַרְבַּע עֲשָׂרָה וּשְׁנֵת שִׁבַּע עֲשָׂרָה וּשְׁנֵת תִּשְׁעַ עֲשָׂרָה.

יב. כְּשֶׁתְּקַבֵּץ שְׁאֲרִית כָּל שָׁנָה מִשְׁתֵּים עֲשָׂרָה שָׁנָה הַפְּשׁוּטוֹת, שֶׁהִיא ד' ח' תתע"ו, וְשְׁאֲרִית כָּל שָׁנָה מִשִּׁבְעַ שָׁנִים הַמְּעַבְרוֹת, שֶׁהִיא ה' כ"א תקפ"ט, וְתִשְׁלִיךְ הַכֹּל שִׁבְעָה שִׁבְעָה וְשָׂאֵר שְׁנֵי יָמִים וְשֵׁשׁ עֲשָׂרָה שָׁעוֹת וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשָּׁה וְתִשְׁעִים חֲלָקִים, סִימָן לָהֶם ב' י"ו תקצ"ה; וְזֶה הוּא שְׁאֲרִית הַמַּחְזוֹר.

יג. כְּשִׁיחִיָּה לָךְ יָדוּעַ מוֹלֵד תְּחִלָּת מַחְזוֹר, וְתוֹסִיף עָלָיו ב' י"ו תקצ"ה, יֵצֵא לָךְ מוֹלֵד תְּחִלָּת הַמַּחְזוֹר שְׁאֲחֲרָיו; וְכֵן מוֹלֵד כָּל מַחְזוֹר וּמַחְזוֹר, עַד סוֹף הָעוֹלָם. וְכִבְּרָ אֲמַרְנוּ שֶׁמוֹלֵד תְּחִלָּת הַמַּחְזוֹר הָרִאשׁוֹן הָיָה ב' ה' ר"ד. וּמוֹלֵד הַשָּׁנָה, הוּא מוֹלֵד תִּשְׁרִי שְׁלֹאֲתָהּ הַשָּׁנָה.

יד. וּבִדְרָךְ הַזֹּאת תִּדְעַ מוֹלֵד כָּל שָׁנָה שֶׁתִּרְצֶה, וּמוֹלֵד כָּל חֲדָשׁ שֶׁתִּרְצֶה, מִשָּׁנִים שֶׁעָבְרוּ, אוֹ מִשָּׁנִים שֶׁעֲתִידִים לָבוֹא. כִּיצַד: תִּקַּח שְׁנֵי יִצִּירָה שֶׁעָבְרוּ וְגִמְרוּ, וְתַעֲשֶׂה אוֹתָם מַחְזוֹרִין שֶׁלֹּתִשְׁעַ עֲשָׂרָה תִּשְׁעַ עֲשָׂרָה, וְתִדְעַ מִנּוּן הַמַּחְזוֹרִין שֶׁעָבְרוּ, וּמִנּוּן הַשָּׁנִים שֶׁעָבְרוּ מִמַּחְזוֹר שֶׁעֲדִין לֹא נִשְׁלַם; וְתִקַּח לְכָל מַחְזוֹר וּמַחְזוֹר ב' י"ו תקצ"ה, וְלְכָל שָׁנָה פְּשׁוּטָה מִשְׁנֵי הַמַּחְזוֹר שֶׁלֹּא נִשְׁלַם ד' ח' תתע"ו, וְלְכָל שָׁנָה מְעַבְרָת ה' כ"א תקפ"ט. וְתִקַּבֵּץ הַכֹּל, וְתִשְׁלִים הַחֲלָקִים שָׁעוֹת, וְתִשְׁלִים הַשָּׁעוֹת יָמִים, וְהַיָּמִים

תשליכם שבעה שבעה; והנשאר מן הימים ומן השעות והחלקים, הוא מולד שנה הבאה שתראה לידע מולדה.

זו. מולד השנה שיצא בחשבון זה, הוא מולד ראש חדש תשרי. וכשתוסיף עליו א' י"ב תשצ"ג, יצא מולד מרחשון; וכשתוסיף על מולד מרחשון א' י"ב תשצ"ג, יצא מולד כסלו; וכן לכל חדש וחדש זה אחר זה, עד סוף העולם.

הלכות קדוש החדש פרק ז

א. אין קובעין לעולם ראש חדש תשרי לפי חשבון זה, לא באחד בשבת, ולא ברביעי בשבת, ולא בערב שבת סימן להם אד"ו; אלא פשיהיה מולד תשרי באחד משלושה ימים האלו, קובעין ראש החדש ביום שלאחריו. פיצד הרי שהיה המולד באחד בשבת, קובעין ראש חדש תשרי יום שני; ואם יהיה המולד ברביעי, קובעין ראש חדש בחמישי; ואם יהיה המולד בששי, קובעין ראש חדש בשביעי.

ב. וכן אם יהיה המולד בחצי היום או למעלה מחצי היום, קובעין ראש חדש ביום שלאחריו. פיצד הרי שהיה המולד ביום השני שש שעות ביום או יתר על שש שעות, קובעין ראש חדש בשלישי. ואם יהיה המולד קדם חצי היום, אפלו בחלק אחד קובעין ראש החדש באותו יום המולד עצמו: והוא, שלא יהיה אותו היום מימי אד"ו.

ג. פשיהיה המולד בחצות היום או אחר חצות, וידחה ליום שלאחריו אם יהיה היום שלאחריו מימי אד"ו הרי זה נדחה לשלאחר אחריו, ויהיה ראש החדש קבוע בשלישי מיום המולד. פיצד: הרי שהיה המולד בשבת בחצות היום, סימן ז' י"ח קובעין ראש החדש בשנה שמולדה כזה, בשני בשבת; וכן אם היה המולד בשלישי בחצות או אחר חצות, קובעין ראש החדש בחמישי בשבת.

ד. מולד תשרי שיצא בחשבון זה בליל שלישי בתשע שעות בלילה ומאתים וארבעה חלקים משעה עשירית, סימנה ג' ט' ר"ד, או יתר על זה אם היתה שנה פשוטה, דוחין את ראש החדש, ואין קובעים אותו בשלישי בשנה זו, אלא בחמישי בשבת.

ה. וכן אם יצא מולד תשרי ביום שני בשלוש שעות ביום וחמש מאות ושמונים ותשעה חלקים משעה רביעית, סימנה ב' ט"ו תקפ"ט, או יתר על כן אם היתה אותה השנה מוצאי המעברת, שתהיה השנה הסמוכה לה שעברה מעברת אין קובעין ראש החדש בשני בשנה זו, אלא בשלישי.

ו. היה מולד השנה הפשוטה שאמרנו שתדחה לחמישי פחות חלק אחד, כגון שיצא סימנה ג' ט' ר"ג או פחות מזה קובעין אותה בשלישי; וכן אם היה מולד מוצאי העבור פחות חלק, כגון שהיה סימנה ב' ט"ו תקפ"ח או פחות מזה קובעין אותה בשני.

ז. נמצא דרך קביעת ראש חדש תשרי לפי חשבון זה, כך הוא: תחשב ותדע המולד באי זה יום יהיה, ובכמה שעות מן היום

או מן הלילה, ובכמה חלקים מן השעה. ויום המולד הוא יום הקביעה לעולם, אלא אם כן היה באחד בשבת או ברביעי או בערב שבת, או אם היה המולד בחצות היום או אחר חצות, או אם היה בר"ד חלקים משעה עשירית מליל שלישי או יותר על זה והיתה שנה פשוטה, או שהיה המולד בתקפ"ט חלקים משעה רביעית מיום שני והיתה השנה פשוטה שאחר המעברת שאם יארע אחד מארבעה דברים האלו, אין קובעין ביום המולד, אלא ביום שלאחריו או שלאחר אחריו, בדרך שבארנו.

ח. ומפני מה אין קובעין בחשבון זה בימי אד"ו לפי שהחשבון הזה הוא לקבוצת הירח והשמש בהלוחם האמצעי, לא במקומם האמתי, כמו שהודענו; לפיכך עשו יום קביעה ויום דחיה, כדי לפגוע ביום הקבוצת האמתי. כיצד בשלישי קובעין, ברביעי דוחין, בחמישי קובעין, בששי דוחין, בשבת קובעין, באחד בשבת דוחין, בשני קובעין.

ט. ועיקר שאר הארבע דחיות האלו, הוא זה העיקר שאמרנו, שהחשבון הזה במהלך אמצעי; וראיה לדבר, שהרי המולד יהיה בליל שלישי וידחה לחמישי, ופעמים רבות לא יראה ירח בליל חמישי. ולא עוד, אלא ולא בליל ששי, מפלל שלא נתקבצו השמש והירח קבוצת אמתי אלא בחמישי.

הלכות קדוש החדש פרק ח

א. חדשה שללכנה, תשעה ועשרים יום ומחצה וחלקים כמו שבארנו. ואי אפשר לומר שראש החדש יהיה במקצת היום, עד שיהיה מקצת היום מחדש שעבר ומקצתו מהבא: שנאמר "עד חדש ימים" (במדבר יא, כ) מפי השמועה למדו שימים אתה מחשב לחדש, ואין אתה מחשב שעות.

ב. לפיכך עושין חדשי הלכנה, מהם חדש חסר תשעה ועשרים יום בלבד, ואף על פי שחדשה שללכנה יתר על זה בשעות, וחדש מלא משלושים יום, ואף על פי שחדשה שללכנה פחות מזה בשעות כדי שלא לחשב בחדש שעות, אלא ימים שלמים.

ג. אלו היה חדשה שללכנה תשעה ועשרים ומחצה בלבד, היו כל השנים חדש מלא וחדש חסר, והיו ימי שנת הלכנה שלוש מאות ארבעה וחמשים יום, ששה חדשים חסרים וששה מלאים; אבל מפני החלקים שיש בכל חדש וחדש יותר על חצי היום, יתקבץ מהן שעות וימים, עד שיהיו מקצת השנים חדשים חסרים יותר על המלאים, ובמקצת השנים חדשים מלאים יותר על החסרים.

ד. יום שלוששים, לעולם עושין אותו ראש חדש בחשבון זה: אם היה החדש שעבר חסר, יהיה יום שלוששים ראש החדש הבא. ואם היה החדש שעבר מלא, יהיה יום שלוששים ראש חדש, הואיל ומקצתו ראש חדש, ויהיה תשלום החדש המלא שעבר; ויהיה יום אחד ושלוששים ראש החדש הבא, וממנו הוא המנין, והוא יום הקביעה. ולפיכך עושין ראשי חדשים בחשבון זה, חדש אחד יום אחד בלבד, וחדש אחד שני ימים.

ה. סדר החדשים המלאים והחסרים לפי חשבון זה, כך הוא: תשרי, לעולם מלא; וחדש טבת, לעולם חסר; ומטבת ואילך, אחד מלא ואחד חסר על הסדר. כיצד טבת חסר, שבט מלא, אדר חסר, ניסן מלא, אייר חסר, סיון מלא, תמוז חסר, אב מלא, אלול חסר. ובשנה המעברת, אדר ראשון מלא, ואדר שני חסר.

ו. נשארו שני החדשים, שהן מרחשון וכסלו פעמים יהיו שניהם מלאים, ופעמים יהיו שניהם חסרים, ופעמים יהיה מרחשון חסר וכסלו מלא. ושנה שיהיו בה שני חדשים אלו מלאים, היא שנקראו חדשיה שלמים; ושנה שיהיו בה שני חדשים אלו חסרים, נקראו חדשיה חסרין; ושנה שיהיה בה מרחשון חסר וכסלו מלא, נקראו חדשיה כסדרן.

ז. דרך ידיעת השנה אם חדשיה שלמים, או חסרין, או כסדרן לפי חשבון זה כך הוא: תדע תחלה יום שנקבע בו ראש השנה שתראה לידע סדור חדשיה, כמו שבארנו בפרק שביעי; ותדע יום שיקבע בו ראש השנה שלאחריה, ותחשב מגין הימים שביניהן חוץ מיום הקביעה שלזו ושלזו. אם תמצא ביניהן שני ימים, יהיו חדשי השנה חסרין; ואם תמצא ביניהם שלושה ימים, יהיו כסדרן; ואם תמצא ביניהם ארבעה, יהיו שלמים.

ח. במה דברים אמורים, בשהיתה השנה שתראה לידע סדור חדשיה פשוטה. אבל אם היתה מעברת אם תמצא בין יום קביעתה ובין יום קביעת שנה שלאחריה ארבעה ימים, יהיו חדשי אותה השנה המעברת חסרים; ואם תמצא ביניהם חמשה ימים, יהיו כסדרן; ואם תמצא ביניהם ששה, יהיו שלמים.

ט. כיצד: הרי שרצינו לידע סדור חדשי שנה זו, והיה ראש השנה בחמישי והיא פשוטה, וראש השנה שלאחריה בשני בשבת; נמצא ביניהן שלושה ימים, ידענו ששנה זו חדשיה כסדרן. ואלו היה ראש השנה שלאחריה בשלישי, היו חדשי שנה זו שלמים; ואלו היה ראש השנה בשנה זו בשבת, ובשנה שלאחריה בשלישי בשבת, היו חדשי שנה זו חסרין. ועל דרך זו תחשב לשנה המעברת, כמו שבארנו.

י. יש שם סימנין שתסמוך עליהם כדי שלא תטעה בחשבון סדור חדשי השנה, והן בנויין על עיקרי זה החשבון והקביעות והדחיות שבארנו דרכם; ואלו הן: כל שנה שיהיה ראש השנה בה בשלישי, תהיה לעולם כסדרן לפי חשבון זה, בין פשוטה, בין מעברת; ואם יהיה ראש השנה בשבת או בשני, לא תהיה כסדרן לעולם, בין בפשוטה, בין במעברת; ואם יהיה ראש השנה בחמישי אם פשוטה היא, אי אפשר שיהיו חדשיה חסרים לפי חשבון זה, ואם מעברת היא, אי אפשר שיהיו חדשיה כסדרן לפי חשבון זה.